

**UCHWAŁA NR VII/33/2024**  
**Rady Miejskiej w Stawiszynie**  
**z dnia 25 września 2024 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 dla Gminy i Miasta Stawiszyn**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024r. poz. 609, z późn. zm.) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 424 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 dla Gminy i Miasta Stawiszyn, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Stawiszyna.

§ 3.

Traci moc uchwała nr L/351/2022 Rady Miejskiej w Stawiszynie z dnia 22 grudnia 2022r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

**Przewodniczący**  
**Rady Miejskiej w Stawiszynie**  
*Przemysław Pietrzak*  
**Przemysław Pietrzak**

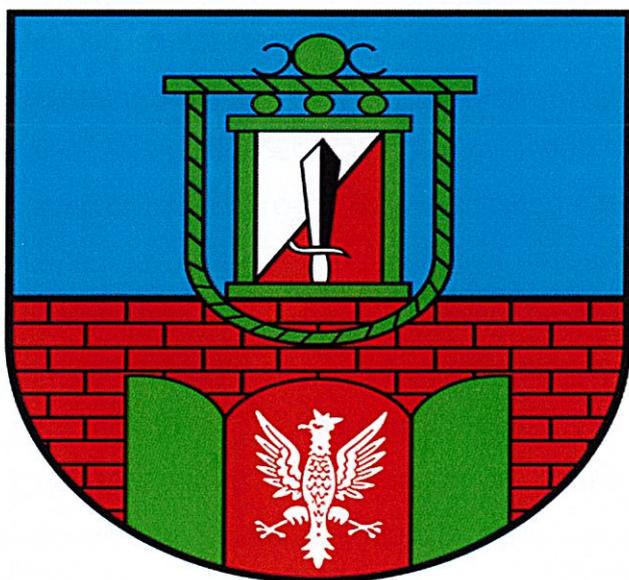
## UZASADNIENIE

Ustawą z dnia 9 marca 2023 r. została zmieniona ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Tytułu z ustawy „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” został zmieniony na ustawę o „przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Zastąpiono definicję przemocy w rodzinie na definicję przemocy domowej. Niniejsza ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących. Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.) na gminie ciąży obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, między innymi poprzez opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli gminnych jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka, jednocześnie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszania jej negatywnych następstw. Program określa wachlarz zaplanowanych działań, których celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn oraz stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy domowej. Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest zasadne.

BURMISTRZ  
mgr Grzegorz Kaczmarek

Załącznik Nr 1  
Do Uchwały Nr VII/33/2024  
Rady Miejskiej w Stawiszynie  
z dnia

**GMINNY PROGRAM**  
**PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY**  
**OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ**  
**NA LATA 2024 – 2028**  
**dla Gminy i Miasta Stawiszyn**



Stawiszyn 2024r.

## I. Wstęp

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca załączek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy jej członkami, które winny być oparte na miłości i zrozumieniu. Niestety nie zawsze tak jest, czasem relacje te ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc domową, która ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna, swym członkom, gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, system norm i wartości. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2024r. poz. 424 z późn. zm.) o przeciwdziałaniu przemocy w domowej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Celem programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy domowej, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy domowej określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy i Miasta

Stawiszyn. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i punktów funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn, w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzone będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców naszej gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

## II. Charakterystyka zjawiska przemocy

### 1. Pojęcie przemocy domowej.

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy domowej mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy domowej konieczne jest jej zdefiniowanie. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 424 z późn. zm.) **przemoc domowa** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej

poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej za osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć: małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków, rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania, małoletniego.

Na przemoc można spojrzeć także z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

Z punktu widzenia prawa przemoc domowa to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności.

Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenia słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odślania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwoleniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.

Z perspektywy społecznej widać czynniki zawarte w obyczajach, postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

## 2. Rodzaje i typy przemocy.

### Wyróżnia się następujące formy:

**Przemoc fizyczna** – różne formy użycia siły: bicie (w tym przedmiotami), popychanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie i duszenie, szarpanie, wykręcanie rąk, przypalanie, polewanie substancjami, stosowanie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.

**Przemoc psychiczna** - zastraszanie, szydzenie, przekleństwa, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, izolacja społeczna poprzez kontrolowanie i zabranianie kontaktów z innymi, wymuszanie posłuszeństwa, wyzywanie, poniżanie i upokarzanie, zawstydzenie, zagrożenie, itp.

**Przemoc seksualna** – to każdy rodzaj zachowania skutkującego niechcianym kontaktem w sferze seksualnej. Osoba stosująca ten rodzaj przemocy ma na celu poniżenie drugiej osoby i odebranie jej godności. Przemoc seksualna może przybierać różne formy: fizyczną, werbalną, pozawerbalną. To przemoc związana z przekroczeniem granic w sferze seksualnej: gwałt, usiłowanie gwałtu, molestowanie seksualne, wykorzystywanie osób niepełnosprawnych intelektualnie, fizycznie, stręczycielstwo, wykorzystywanie dzieci, zmuszanie do prostytucji (w tym handel ludźmi w celu seksualnym), niechciane komentarze o kontekście seksualnym, itp.

**Przemoc ekonomiczna** – odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie potrzeb materialnych, niedostarczanie środków finansowych na utrzymanie, uniemożliwienie podjęcia pracy, itp.

**Przemoc zaniedbania** – narażenie na utratę życia lub zdrowia, pozostawienie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, itp.

**Cyberprzemoc** - przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają, itp.

## 3. Fazy cyklu przemocy.

Aby móc lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a osobą doznającą przemocy. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy

w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktymizacji (stawania się ofiarą, traktowania siebie jako ofiary) osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności.

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- Faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych,
- Faza ostrej, gwałtownej przemocy – to druga faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji: agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),
- Faza „miodowego miesiąca” – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie jakie niesie za sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

#### **4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej.**

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy domowej, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Stereotypy, mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

#### **5. Czynniki sprzyjające przemocy domowej.**

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej,

zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotniej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

**Normy społeczne i kulturowe** – na przestrzeni wieków istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z rolą mężczyzn w rodzinie („pan i władca”), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującym stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

**Alkohol i narkotyki** – wiele osób stosujących przemoc w rodzinie w chwili popełnienia czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalamy skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwiać swoje zachowanie faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w środowiskach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie środowisk, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

**Dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia** - dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, poprzez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Podkreślić należy, iż nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby, która nie doznawała przemocy.

## 6. Skutki przemocy domowej.

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Cierpią nie tylko osoby doznające przemocy, ale także bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

### **Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:**

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,

### **Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:**

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, narkotyków, itp.).

### **Společne konsekwencje doświadczania przemocy:**

- przemoc w rodzinie jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie za sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielenia ich w dorosłym życiu,
- niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwala się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

## **7. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy.**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r. poz. 2151),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024r. poz. 1283),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024r. 177 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2023r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2023 poz. 1870)

## **8. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy.**

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Jest stosowana w obszarach planowania. W przypadku Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu polityki społecznej oraz szans i zagrożeń jakie przed nimi stoją.

### **Czynniki wewnętrzne**

#### **Mocne strony:**

- Zjawisko przemocy – problem monitorowany przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Współpraca z instytucjami zajmującymi się zjawiskiem przeciwdziałania przemocy domowej: Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświata, kuratorzy, służba zdrowia itp.,
- Zapewnienie osobom dotkniętym problemem przemocy oraz uzależnienia dostępu do specjalistycznego wsparcia;
- Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodzin.

- sankcje wobec osoby stosującej przemoc domową, która nie wywiązuje się z obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.

#### **Słabe strony:**

- Zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli niektórych instytucji zobowiązanych do realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doznających przemocy;
- Brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych.

### **Czynniki zewnętrzne**

#### **Szanse:**

- możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa pozwalających na skuteczniejszą izolację sprawców od osób doznających przemocy domowej;
- zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy domowej;
- wzrost kompetencji pracowników służb i instytucji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej;
- rosnąca świadomość społeczna dotycząca problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz zmiana postaw społecznych.

#### **Zagrożenia:**

- brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc;
- zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, najczęściej kara w zawieszeniu;
- niski poziom zaufania do instytucji pomagających i niechęć do współpracy ze strony rodzin;
- słaba kondycja ekonomiczna rodzin.

### **III. Diagnoza lokalna i analiza danych.**

#### **1. Charakterystyka gminy.**

Gmina i Miasto Stawiszyn zajmuje powierzchnię 78 m<sup>2</sup> na której mieszka 6,900 tys. osób, z czego 3,555 tys. kobiet, 3,345 tys. mężczyzn ( stan na dzień 14 listopada 2022r. ).

## **2. Analiza zjawiska przemocy**

W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej doszło do wielu zmian, w szczególności legislacyjnych, które w znaczący sposób wpłynęły na modernizację działań ukierunkowanych na zatrzymanie przemocy domowej. Istotną zmianą, która zapewnia bezpieczeństwo osobom doznającym przemocy jest możliwość żądania, aby sąd właściwy według przepisów z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, zobowiązał osobę stosującą przemoc do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Postanowienie o zobowiązaniu osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazaniu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia będzie skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Istotną zmianą jest to, że osoba stosująca przemoc musi niezwłocznie opuścić mieszkanie. Zmiany te znaczący sposób powinny przełożyć się na zmniejszenie zjawiska przemocy domowej ponieważ osoby stosujące przemoc będą musiały opuścić mieszkanie, a nie osoba doznająca przemocy. W nowelizacji ustawy o policji wprowadzono zapis, iż Policja po powzięciu informacji o stosowaniu przemocy w rodzinie wydaje nakaz i zakaz, zakaz zbliżania, zakaz kontaktowania lub zakaz wstępu: podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu lub w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy domowej, w szczególności zgłoszenia przez: osobę doznającą przemocy domowej lub kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków.

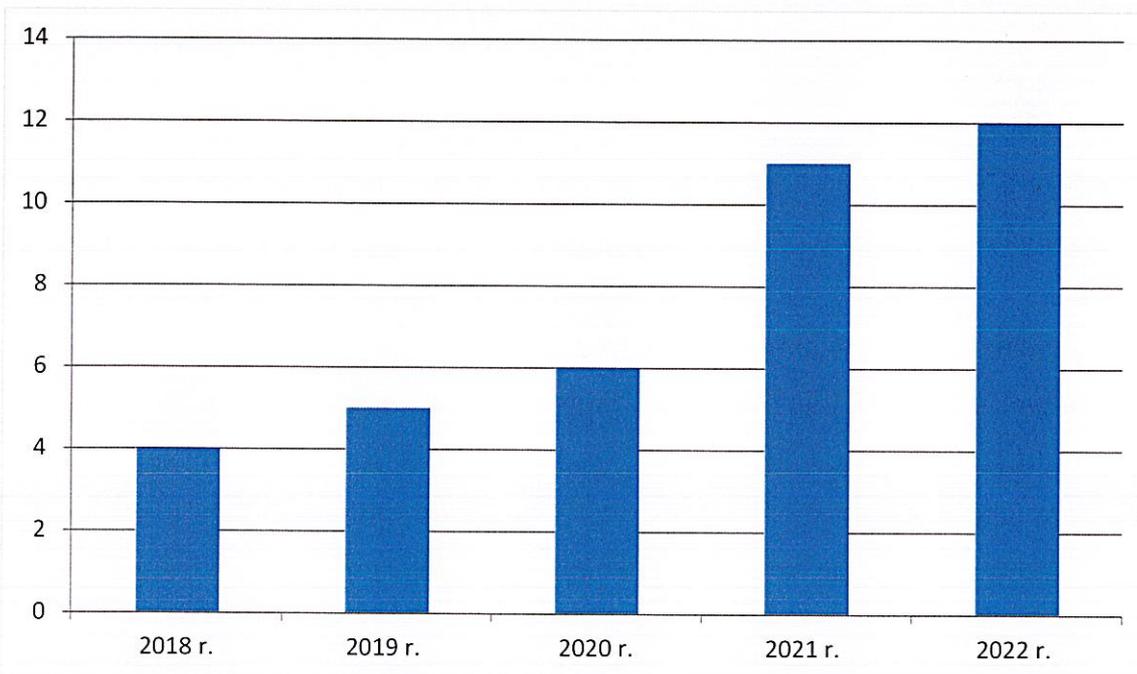
## **3. Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie i Miasto Stawiszyn.**

Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyka najbardziej intymnej strefy życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Osoby doznające przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc.

Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do osób doznających przemocy jak również osób stosujących przemoc. Od problemu przemocy nie są wolne również osoby zamieszkujące Gminę i Miasto Stawiszyn. Przemoc domowa często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Diagnoza zjawiska przemocy została przeprowadzona w oparciu

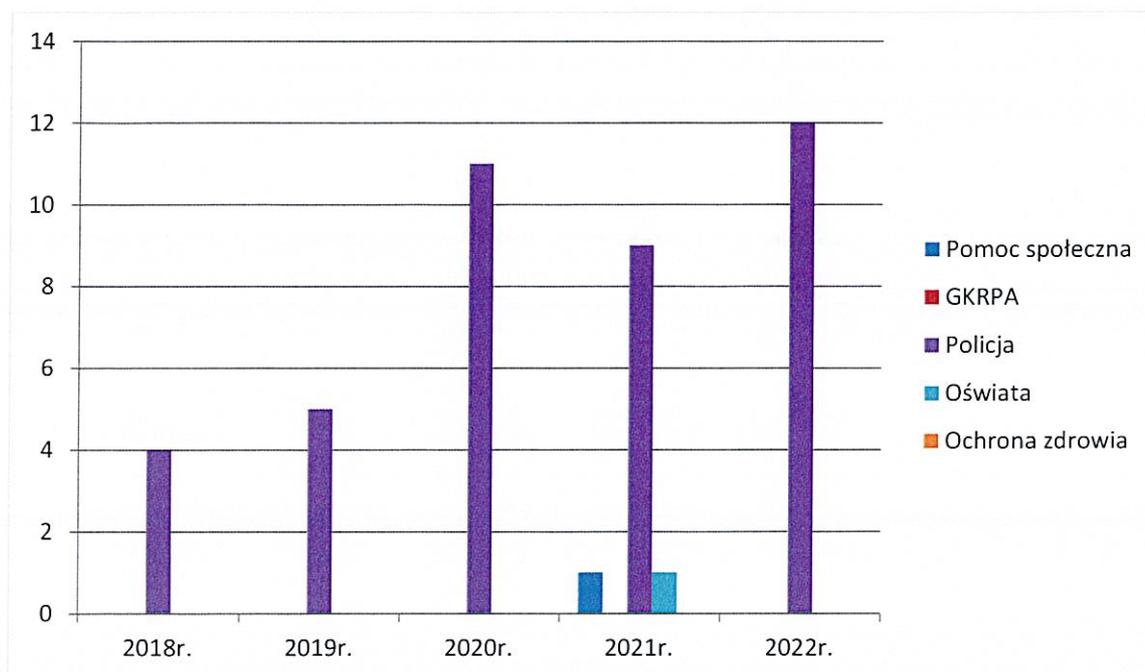
o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”.

W latach 2018 – 2022 zostało wszczętych łącznie 38 procedur „Niebieskie Karty”, z czego najwięcej 12 w roku 2022 ( stan na dzień 16 listopada 2022r.) Zestawienie danych w formie wykresu jasno obrazuje, iż co roku zwiększa się ilość rodzin, które są objęte procedurą „Niebieskie Karty”.



**Wykres 1. Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie i Miasto Stawiszyn w latach 2018- 2022.**

Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję ( 43 ), w następnej kolejności przez pracowników pomocy społecznej ( 1 ), oświatę ( 1 ), Ochrona zdrowia i Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęła żadnej procedury „Niebieskie Karty”. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018 – 2022.



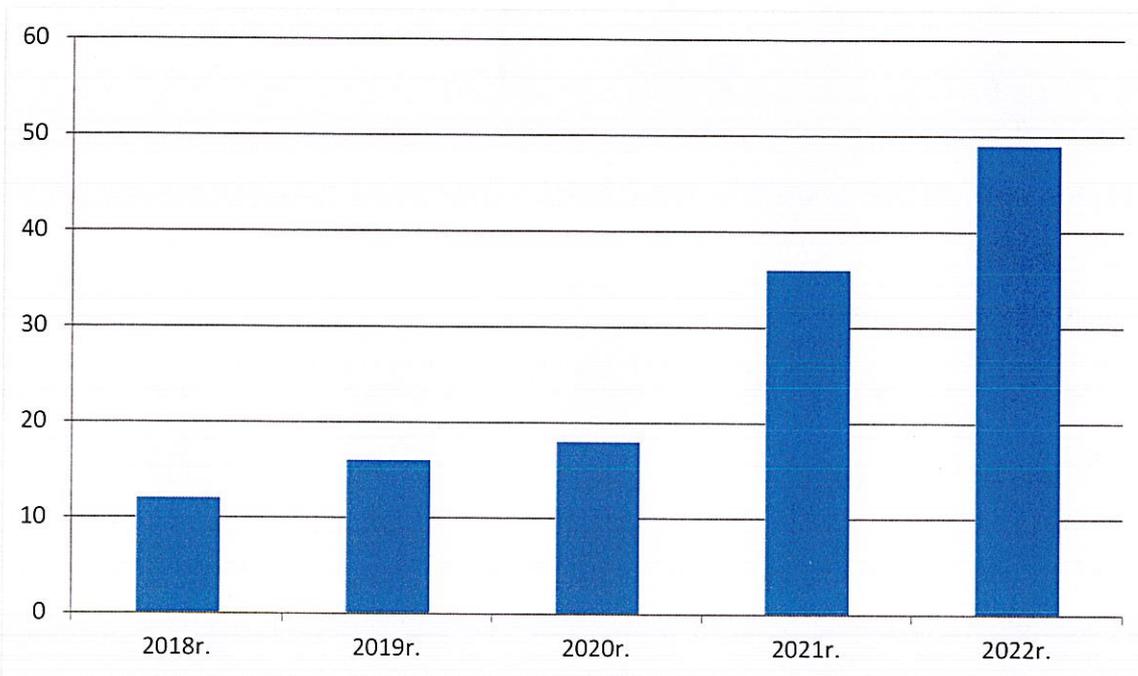
**Wykres 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018 – 2022.**

W analizowanym okresie tj. 2018 – 2022 odbyło się 12 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. W tym samym okresie odbyło się 131 grup roboczych.

**Zespół interdyscyplinarny** realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów tj. przedstawicieli pomocy społecznej, policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone w ust. 3–4, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące

monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, przekazywanie informacji ze względu na właściwość miejscową gminy do realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz dokumentacji, kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

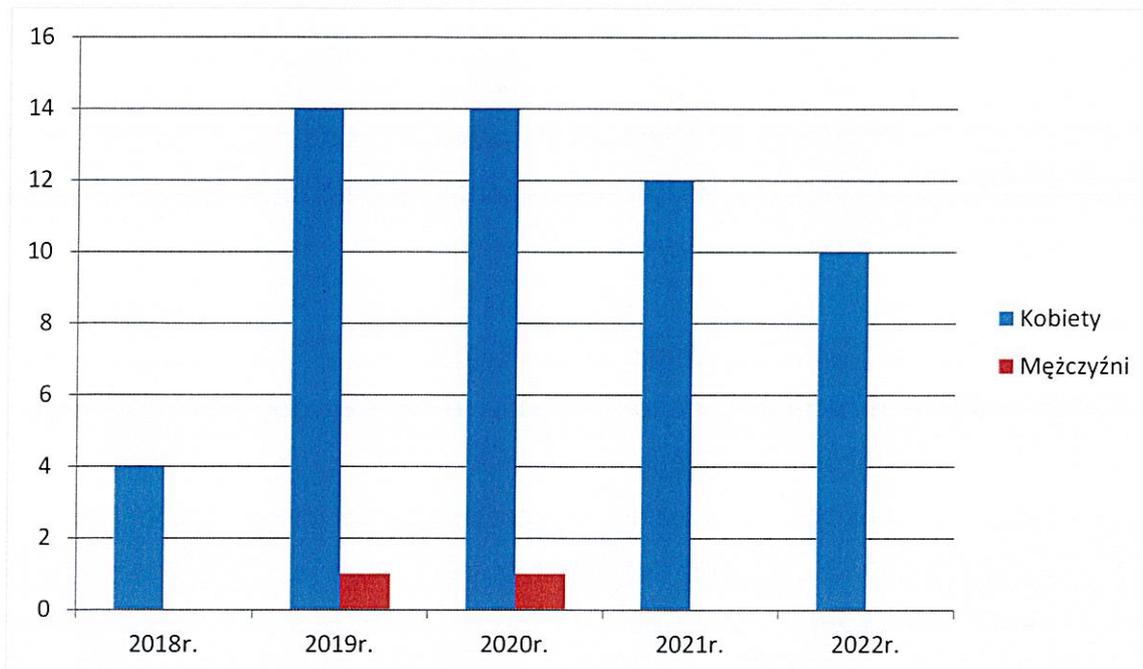


**Wykres 3. Liczba posiedzeń grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018 – 2022.**

Grupą najczęściej doświadczającą przemocy na terenie gminy i Miasta Stawiszyn są kobiety – 58 przypadków. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej przemoc ekonomiczna czy zaniedbanie.

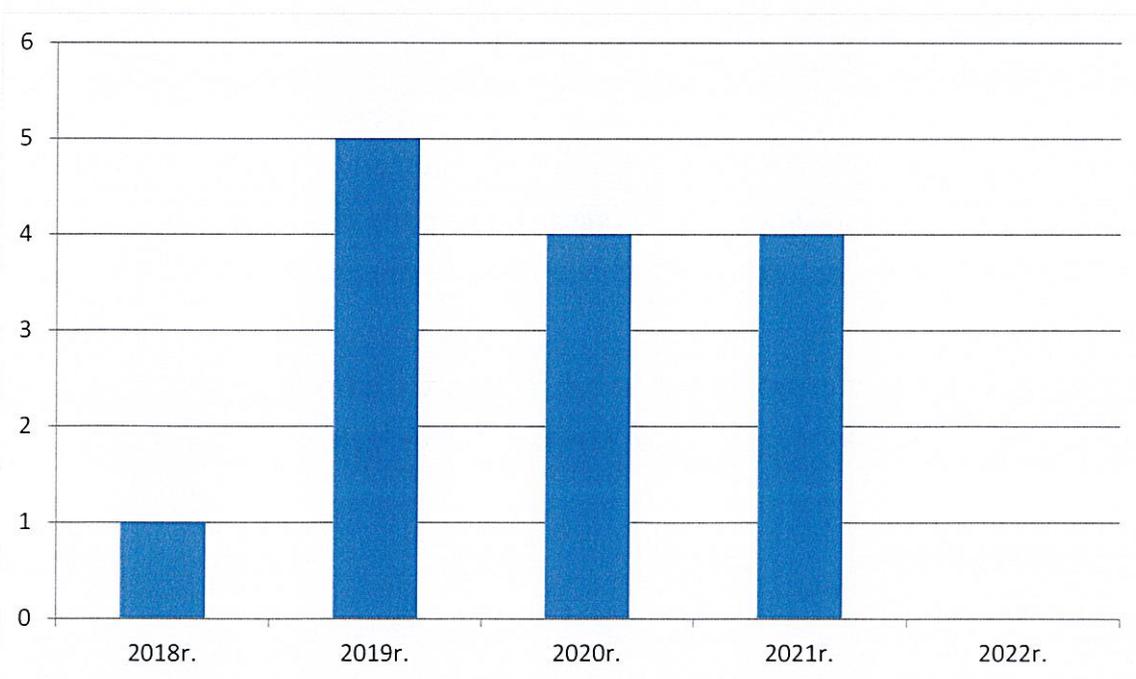
Zjawisko przemocy wobec mężczyzn zostało określone w 2 przypadku, z czego jedynymi formami przemocy była przemoc fizyczna i psychiczna oraz rzadziej zaniedbanie.

Przemoc wobec dzieci nie została ujawniona.



**Wykres 4. Struktura osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2018 – 2022.**

Na terenie gminy i Miasta Stawiszyn w latach 2018 – 2022 zdiagnozowano problem przemocy wobec seniorów, głównie w formie przemocy fizycznej, psychicznej oraz zaniedbania. Najwięcej przypadków przemocy stosowanej na osobach starszych zanotowano w roku 2019 r.



**Wykres 5. Przemoc wobec osób starszych w latach 2018 – 2022**

W gminie Stawiszyn osobami najczęściej stosującymi przemoc są mężczyźni łącznie 42. Według danych zebranych na podstawie procedury „Niebieskie Karty” mężczyźni najczęściej stosowali przemoc wobec swoich żon oraz rodziców.

Największa liczba osób wskazanych jako sprawcy przemocy w rodzinie w latach 2018 – 2022 borykała się z problemem nadużywania alkoholu. Mniej osób zmagало się z zaburzeniami psychiatrycznymi oraz nadużywaniem innych środków psychoaktywnych.

#### **4. Wnioski dotyczące diagnozy problemu przemocy domowej.**

Jeśli chodzi o działania podjęte wobec sprawców przemocy domowej w Gminie i Mieście Stawiszyn w większości przypadków sprawa przemocy została zgłoszona dzielnicowemu lub innemu funkcjonariuszowi Policji, pracownikowi Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiszynie oraz została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”. Ponadto sprawcy przemocy kierowani byli do Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla Osób/Rodzin z Problemem Alkoholowym w Stawiszynie lub w Zbiersku. Kierowano również wnioski do Prokuratury Rejonowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Były również podejmowane inne działania, takie jak rozmowy wspierające/korygujące.

Wśród działań podejmowanych na rzecz osób doznających przemocy domowej głównym było wsparcie psychologiczne oferowane przez MGOPS w Stawiszynie. Do innych działań należały: wsparcie specjalisty terapii uzależnień, pomoc prawna, pomoc pedagoga szkolnego, socjoterapia oraz wypoczynek letni dla dzieci z terenu naszej gminy z programem profilaktycznymi.

Podsumowując, w Gminie i Mieście Stawiszyn dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety. Wobec osób doznających przemocy najczęstszą formą udzielanej pomocy było kierowanie do psychologa oraz do udziału w spotkaniach w ramach grup wsparcia osób współuzależnionych.

Najczęściej osobami stosującym przemoc byli mężczyźni, którzy posiadają problem z nadużywaniem alkoholu i którzy swoją agresję kierowali wobec żon.

#### **IV. Założenia Programu.**

- 1. Cel główny: tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej.**

- a) Poszerzenie świadomości, wiedzy i wrażliwości społecznej zakresie przemocy domowej;
- b) Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową – współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi.
- c) Zapewnienie wieloaspektowej ochrony i pomocy osobom rodzinom dotkniętym przemocą domową oraz współpraca instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.
- d) Sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy.
- e) Podnoszenie oraz doskonalenie poziomu kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno – pomocowych.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizowanie poniżej wskazanych celów:

· **Wsparcie rodzin, w których diagnozowana jest przemoc** – sposoby realizacji celu:

- prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których diagnozowana jest przemoc;
- udzielenie pomocy rzeczowej i finansowanej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie rodzinom dotkniętym przemocą;
- prowadzenie edukacji wśród osób doznających przemocy domowej w zakresie przysługujących im praw;
- oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec sprawców przemocy domowej;
- podejmowanie działań w celu zapewnienia pomocy, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia.
- zapewnienie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

· **Pogłębianie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy domowej** – sposoby realizacji celu:

- podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie poprzez przygotowanie materiałów informacyjnych tj. ulotki, plakaty, broszury i umieszczanie ich w miejscach ogólnie dostępnych;
- współuczestnictwo w kampaniach i programach społecznych dotyczących przemocy domowej;
- prowadzenie wśród młodzieży i dzieci z terenu gminy Stawiszyn profilaktyki agresji i przemocy m. in. poprzez organizowanie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach.

- **Poprawa skuteczności podejmowanych działań przez instytucje i działające na obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Stawiszyn** – sposoby realizacji celu:

- zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Stawiszyn poprzez wypracowanie aktywnej, stałej współpracy placówek oświatowych, służby zdrowia, gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, kuratorów sądowych oraz zespołu interdyscyplinarnego;

- kontynuowanie wizyt przez pracowników socjalnych, przedstawicieli policji i kuratorów sądowych w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą;

- diagnozowanie, monitorowanie i reagowanie na niepokojące sytuacje mogące świadczyć o występowaniu zjawiska przemocy domowej;

Przewidywane efekty Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 związane są z realizowaniem ustawowych zapisów, którego celem jest minimalizowanie skali zjawiska przemocy domowej oraz jej skutków. Program ten zakłada konieczność podejmowania aktywnych i kompleksowych działań skupionych w równej mierze na przeciwdziałaniu przemocy, ochronie osób doznających przemocy, jak i oddziaływaniach na osoby, które przyjmują postawy agresywne i wykazują zachowania przemocowe. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 stanowi kontynuację programu realizowanego w latach 2023 – 2027.

## V. Realizatorzy Programu.

Przedstawiony Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy i Miasta Stawiszyn na lata 2024 – 2028 obejmuje Gminę Stawiszyn, na terenie której działają:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiszynie;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Placówki Opieki Zdrowotnej;
- Placówki Oświatowe;
- Komisariat Policji w Stawiszynie;
- Świetlice Socjoterapeutyczne w Stawiszynie i w Zbiersku;
- Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla Rodzin/Osób z Problemem Alkoholowym w Stawiszynie i w Zbiersku;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Stawiszynie

## **VI. Przewidywane efekty realizacji Programu.**

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom, rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

1. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
2. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej;
3. Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą;
4. Podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

## **VII. Finansowanie Programu.**

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są środki finansowane z budżetu gminy. Zadania ujęte w Programie mogą być także sfinansowane z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

## **VIII. Ewaluacja i monitoring.**

Monitorowanie Programu będzie prowadził Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Stawiszynie, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji. Wskaźniki osiągnięcia celów będą mierzone systematycznie w okresach rocznych. Sprawozdanie z realizacji programu zawarte będzie w rocznym sprawozdaniu Kierownika Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiszynie z działalności z obszaru pomocy społecznej przedłożonym Radzie Miejskiej co roku do dnia 31 marca.

Opracowanie:

**Zespół Interdyscyplinarny  
ds. Przeciwdziałania Przemocy  
Domowej w Stawiszynie**